GAZETA

Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 266. — We Wtorek dnia 13. Listopada 1832.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 10. Listopada.

Dwory londyński i paryzki uznały być rzeczą korzystną dla siebie, traktat z d. 15. Listopada r. z. względem oznaczonego w nim podziału granic między Holandyą i Belgią, przywieść do skutku przez oświadczenia do obydwóch rządów skierowane, aby każdy z nich aż do d. 12. m. b. ustąpił z miejsc warownych i części terrytoryum, które wedle wspomnionego traktatu w jego ręku niezostają; zaś w razie wzbraniania się Król Holenderski ma być zniewolonym do zadość uczynienia tym roszczeniom przez środki militarne.

N. Pan, wierny oświadczeniom swoim w każdym czasie dawanym, w porozumieniu z Austryą i Rossyą, oznajmić rozkazał rządom angielskiemu i francuzkiemu, że środkom takowym zniewalającym nietylko współdziałania, lecz téż przyzwolenia swego odmawia, i że owszem postanowił, usadowić korpus obserwacyjny nad Mozą, aby przy wejściu armii francuzkiéj w granice Belgii, być w pogotowiu do zapobieżenia możliwym skutkom, któreby zamierzone operacye wojenne na pokój Niemiec i Jego państwa, jako też na powszechny pokój Europy wywierać mogły. Stósownie do tego wydał więc N. Pan potrzebne rozkazy do korpusów armii w prowincyach Nadreńskich i Westfalii konsystujących, i rozstawienie wymienionego korpusu obserwacyjnego ma niezwłocznie w sposób podany nastąpić.

(Gaz. Rządowa.)

Wiadomości zagraniczne.

Rossya.

Z Petersburga, d. 20. Października. (st. st.)

Ukaz Cesarski do Rządzącego Senatu:

„Dla rychlejszego pokrycia niepamięcią zaburzeń, które w roku zeszłym trapiły gubernie zachodnie, uznaliśmy za przyzwoitą, tym, z liczby mieszkańców pomienionych gubernii, którzy, nienależąc do rzędu pierwiastkowych sprawców buntu i głównych pobudzicieli powstania, działali raczéj jako wciągnieni występnemi namowami, niżeli rozmyślnie, dać nowy dowód Naszego miłosierdzia, a obok tego przedsięwziąść środki, ku skutecznemu zmniejszeniu liczby i przyspieszeniu biegu spraw, które się z takowego wyrodziły powstania. Z tych powodów rozkazujemy co następuje: 1) Kommissye śledzcze, ustanowione w guberniach zachodnich, prowadząc dalej czynności swoje, stósownie do danych im przepisów, w sprawach już rozpoczętych, odtąd,

niemają przedsiębrać żadnych wybadywań o osobach, nanowo wykrywających się z wyznań tych, którzy już zostają pod sądem, lub z biegu śledztw; wyłączając wszakże takie tylko razy, jeśliby osoby te okazały się być z liczby pierwiastkowych sprawców i głównych podburzycieli buntu. 2) Wszystkim bez wyjątku policzonym, ze względu na stopień wykroczenia, do rzędu trzeciego winowajców stanu, niewyłączając i tych, którzy już są pod sądem, objawić przebaczenie winy, i wszelkie o nich toczące się śledztwa i sprawy natychmiast przeciąć, chociażby nawet ktokolwiek z nich wrócił do powinności, lub był wziętym, już po upłynionym zakresie, jaki, w ciągu powstania, był naznaczonym do stawienia się dobrowolnie. 3) Sprawy śledzcze i wyroki sądowe o osobach, policzonych do wtórego rzędu powstańców, wyjąwszy te, które, stosownie do przepisów, dotąd istnących, zostały już przesłane do Głównodowodzącego 1szą armią, zostawić na przyszłość rozpatrzeniu i zatwierdzeniu miejscowych Gubernatorów wojennych, w Mińskiéj zaś gubernii, tamecznego Cywilnego Gubernatora, gdyż Wojennego teraz tam niema. 4) Nadto pozwolić tymże Głównym Zwierzchnikom, iżby w takich zdarzeniach, kiedy wykroczenie któregokolwiek z winowajców pomienionego rzędu, we względzie moralnéj ważności winy, zmniejszoném jest przez szczególne, godne uwagi, okoliczności, udawali się do Nas z oddzielnemi przedstawieniami tak o uwolnienie ich z pod sądu i konfiskaty dóbr, jakoteż o złagodzenie lub darowanie kar, na jakie ciż, wyrokiem sądowym, będą skazani. 5) Rozporządzenia przepisane dotąd we względzie osób, które w ciągu powstania były w służbie i w ogólności o porządku przyjmowania do służby uczestników powstania, powinny i nadal moc swoję zachować. 6) Również pozostawić w swéj sile postanowienia o osobach, które już są, lub jeszcze będą, policzone do pierwszego rzędu powstańców, niezmieniając téż porządku, jakim sprawy o takowych winowajcach postępują teraz na Naszę rozwagę. 7) Gdy osoby, które, z powodu należenia do powstania, samowolnie wydaliły się za granicę, lub dotąd są nieobecne w kraju i niewiadomo, gdzie się znajdują, powinny tém samém być uważane za wyrzekające się wszelkiego prawa do Naszéj łaskawości: przeto majątki takich osób, stosownie do postanowień Kommissyi śledzczych, za potwierdzeniem przez Głównych Zwierzchników miejscowych, niezwłocznie zabrać na skarb; wyjąwszy te tylko osoby, których całe uczestnictwo w buncie zależało jedynie na przejściu za granicę z oddziałami powstańców, lub które, ze stopnia swego wykroczenia, należą do trzeciego rzędu winowajców. 8) We względzie wszystkich tych uczestników powstania, o których, przed otrzymaniem tego Ukazu, na miejscu zostaną już ostatecznie zatwierdzone sądowe wyroki, wyroki takowe przyprowadzić niezwłocznie do skutku, bez względu na darowane niniejszym ułaskawienia.

Rządzący Senat nieomieszka uczynić należytych, ku wykonaniu niniejszego, rozporządzeń.

W St. Petersburgu, 4. Października 1832go roku. (podp.) Mikołaj."

Francya.

Z Paryża, dnia 1. Listopada.

Marszałek Gérard udał się do armii północnéj, nad którą dowództwo naczelne zatrzymuje. — Generał Haxo podobnie się udał do głównéj kwatery; powiadają, że oblężenie warowni Antwerpskiéj ma być jego przewodnictwu powierzoném.

W nocy z zeszłego poniedziałku odeszły z Paryża depesze do Hagi, zawiadamiające Króla Holenderskiego o terminach, w których stosownie do ratyfikacyi w Londynie zawartéj pojedyńczym warunkom traktatu ma zadość uczynić.

(*Wyjątek z Gaz. Frankf.*) — Ostatnie udzielenia uczynione rządowi przez Xięcia Tallejranda bardzo są ważne. Od dn. 23. Paźdz., w którym Lord Palmerston i Poseł francuzki traktat przymierza zawarli, uważała się konferencya co do istoty bytu swego za rozwiązaną. Pełnomocnicy Pruss i obydwóch innych mocarstw nadaremnie usiłowali rozpocząć układy nanowo; Xiążę Tallejrand odrzekł: Zakończyliśmy wszelkie negocyacye nasze podpisaniem traktatu, zmierzającego do urzeczywistnienia środków w protokule z d. 15. Listop. 1831. wymienionych. W imieniu Francyi oświadczam, iż niemyślę daléj wdawać się w nowe jakie propozycye gabinetu Hagskiego, zanim Król Jmć Holandyi niewyda rozkazu do ustąpienia z warowni Antwerpskiéj, i części terrytoryalnych, należących się stosownie do traktatu Belgii. — — Odtąd wiele czyniono usiłowań, aby konferencyą nanowo połączyć. Trzéj pełnomocnicy dworów północnych wezwali pełnomocników Anglii i Francyi na konferencyą w przeszłą niedzielę, jako w dzień po notyfikacyi zratyfikowanéj konwencyi. To posiedzenie, nieprowadzące do żadnego rezultatu, niemiało téż żadnego charakteru urzędowego. Jednakowo utrzymują, że obecny mu Poseł holenderski zdawał się być umocowany do uczynienia mniéj znaczących koncessyi, zapewne aby tylko na czasie zyskać. Odpowiedziano mu jednak, że te wahające się i

niepewne oświadczenia postanowień nieodzownych zmienić niepotrafią i że żadnych nieusłuchają przełożeń, którymby nietowarzyszyło przyrzeczenie ustąpienia z Antwerpii."

Dziennik handlowy pisze, co następuje: „Markiz Landsdowne odjeżdża dzisiaj albo jutro. — Polityczna missya jego miała podobno to dążenie, aby donieść rządowi naszemu, iż Król Wilhelm oświadczył, że za pierwszą demonstracyą wojenną, jaką naturalnie też jest blokada, natychmiast wszelką własność angielską w Holandyi na skarb weźmie i zagrabi. Przezorny Lord Palmerston rozkazał dla tego też wszystkim okrętom angielskim w portach holenderskich, aby niezwłocznie odjechały. Wszakże zwrócił Markiz uwagę gabinetu naszego na krytyczne położenie Anglii, gdyby istotnie Król Holenderski miał areszt nałożyć na własność poddanych angielskich w Holandyi. Polecono mu więc, aby wszelkie trudności w wykonaniu traktatu drogą gwałtu zachodzące dla Anglii przedstawił. To też zdaje się być rzetelną przyczyną odwłoki; za pozorną podają tę okoliczność, że oficerowie obydwóch flot względem naczelnego dowództwa niemogą się między sobą porozumieć."

Żołnierzom załogi paryzkiéj niedaje się więcéj żaden urlop.

Na zgromadzeniu Deputowanych, odbytém wczoraj u Generała Thiars, i nierównie liczniejszém, niż poprzedzające, postanowiono, d. 10. i 17. m. b. generalne odbyć obrady, do których też zaprosić chciano Deputowanych departamentów.

Słychać, że Pan Dupin na nowe do niego skierowane wezwanie, aby wstąpił do Ministeryum, dla tego odmowną dał odpowiedź, ponieważ na przyaresztowanie Xiężniczki Berry zezwolić niechce.

Z dnia 2. Listopada.

Gazette de France i Quotidienne niewyszły dzisiaj z powodu wczorajszéj uroczystości Wszystkich ŚŚ. Inne gazety nic niezawierają uwagi godnego, co się tyczy pytania holendersko-belgijskiego.

Pan Berbis w piśmie pod d. 19. do Wielkiego Pieczętarza oświadczył, iż nieprzyjmuje dostojności paroskiéj, na którą postanowieniem krolewskiém z d. 11. b. m. został wyniesiony.

Akademia umiejętności moralnych i politycznych, o przywróceniu któréj już donieśliśmy, ma się składać z 30 członków, i dzieli się na 5 sekcyi, to jest: 1) filozofii, 2) moralności, 3) prawodawstwa, prawa politycznego i prawnictwa, 4) ekonomii politycznéj i statystyki, 5) historyi powszechnéj i politycznéj. Członkami są mianowani ci sami, którzy podczas zniesienia jéj niemi byli, jakoto Panowie: Baron Dacier, P. Daunou, Hrabia Garat, Hrabia Cessac, Hrabia Merlin, Margrabia Pastoret, Hr. Reinhardt, Hrabia Röderer, Hrabia Sieyes i Xiążę Tallejrand, oraz mianowani potém członkami Instytutu Hrabia Destutt-de-Tracy, i Baron Degerando. Czteréj nowi członkowie mają być niezwłocznie obrani z członków instytutu, a inni późniéj. Instytut Francyi dzielić się będzie na wydziały nasrępujące: Akademia francuzka licząca 40 członków, Akademia napisów 40 członków i 10 wolnych akademików, Akademia umiejętności 63 członków i 10 wolnych akademikow, Akademia sztuk pięknych 41 członków i 10 wolnych akademików, Akademia umiejętności moralnych i politycznych 30 członków; ogółem 214 członków i 30 wolnych akademików.

Rossini wrócił tu z podróży, którą w towarzystwie Pana Aquado przedsięwziął do Pyreneów.

Pan Aucorn, były Kapitan okrętowy miał wynaleźć nowy system arryleryi, który może być nader użytecznym dla marynarki naszéj. Chce on, aby Monarcha wyznaczył kilku Kommissarzy do rozpoznania jego wynalazku, i między innemi proponuje tym celem weterana marynarki naszéj, Admirała Trugnet.

W Bordeaux stała załoga przez dwie nocy 16. i 17. z. m. pod bronią, obawiając się, aby Panu Preyssac, z przyczyny wyniesienia go na Para, nieprzygrywano kociéj muzyki; ta obawa okazała się bezzasadną.

Czwarta dywizya zupełnie uorganizowana udała się w pochód do północnéj armii, składa się ona z 11., 39., 61. i 65. pułku piechoty liniowéj.

Anglia.

Z Londynu, dnia 31. Października.

Nietylko gazety Torysów, lecz niektóre poważane dzienniki Whigów bardzo są niekontente z wojennych zamiarów Ministrów naszych, które w ogólności w kraju mało co zyskują zadowolenia. Morning-Herald między innemi wyraża: Jakikolwiek będzie wypadek teraźniejszych groźnych demonstracyi wojennych, tyle pewna, że dla Anglii żadna stąd niewzrasta ani korzyść ani sława. Jeśli ta cała wrzawa nowém się być okaże usiłowaniem mistyfikacyi dyplomatycznych, tedy majestat lwa angielskiego w postaci nędznéj i śmiesznéj na świat wystąpi; jeśli zaś skutkiem onéj będzie wojna, tedy zobaczymy zapewnienia pokoju, tylokrotnie przez Ministeryum Whigów narodowi dawane, bez przyczyny zgwałcone; bo wojna z Holandyą niejest dla nas wojną nieuchronną, którąby należało prowadzić aby dumę

niepohamowaną zgnębić, albo się bronić od niesprawiedliwéj napaści. Protestowaliśmy od dawna przeciw temu równie niedorzecznemu jak szkodliwemu wmieszaniu się rządu naszego w sprawy Holendersko-Belgijskie. Protestowaliśmy przeciw niemu nietylko, jako obmierzłemu naruszeniu zasady niewmieszania się, którą rząd nasz dotąd opiewał, lecz też jako środkowi, któryby nas łacno mógł pogrążyć w morzu trudności, gdyż nas wpląta w niesnaski lądu stałego i uczyni stronnikami w kłótni, w istocie rzeczy nas się wcale niedotyczącéj. Te zasady głosiliśmy za czasów Ministerstwa Wellingtońskiego i z ust Whigów odbijały się te pryncypia o mury sali parlamentowéj. Też zasady głosimy równie mocno i obecnie, kiedy Whigowie przeciw naszemu i dawniéj własnemu swemu zdaniu działają, odstępując uczynkiem od zasady, którą niegdyś sami do wskrzeszenia szczęścia kraju niezbędną być sądzili. Niepomoże im to, że się teraz do przykładu poprzedników swoich Torrysów, odwołują. Gdyby bowiem przewrotne lub złośliwe uczynki, opinie albo przywidzenia jednego Ministeryum stać się miały prawidłem dla polityki następnego, tedyby każda zmiana ministeryalna obdarzała kraj innymi tylko mężami, nie środkami i zasadami, a przewrotność płodziłaby się bez końca.

Gazeta **Kuryer** umieściła list z Lizbony, pisany pod dniem 18. b. m. Donoszą w nim między innemi: Dnia 14. b. m. przypłynęła tu eskadra Dom Miguela. Okręt liniowy „Don Joao VI.“ otrzymał więcéj niż 100 strzałów, a główny jego maszt jest wzdłuż pęknięty. Również fregata i jedna korweta tak mocno są uszkodzone, że najmniéj 6 tygodni do naprawy ich potrzeba, a wtenczas już byłoby zapóźno puszczać się na morze.

Gazeta **Hampshire Telegraph** wyraża: „W wielu miejscach czynią się ciągle największe usiłowania celem wspierania Dom Pedra. Dowiadujemy się, iż wojskowi wsiadają na okręty w Antwerpii, Cherburgu i innych portach francuzkich, a zwłaszcza w kraju naszym. Lubo przytém nic się nietrwoni, wydatki jednak są znaczne, a wszystko płaci się gotowizną.“

W Poznaniu, w Nowéj Drukarni **Pompejusza i Spółki**, nakładem Nowéj Księgarni **J. A. Munka** wyszedł z druku i przedaje się we wszystkich księgarniach

Rozrywek dla Dzieci,
wydawanych przez
Autorkę Pamiątki po dobréj matce,
Oddziału drugiego, Tomik pierwszy.

Jestto dalszy ciąg wydawanych w Warszawie „Rozrywek dla Dzieci“. Wychodzić będzie kwartalnie w zeszytach od 10—12 arkuszy 8vo majori, i cena każdego zeszytu wynosi 6 zł. pol.

W tomiku pierwszym znajdują się następujące przedmioty: 1) Opis Drezna i okolic, część pierwsza. 2) Smutne skutki próżności, powieść. 3) Wykręt Adasia. 4) Różnica wyrazów, anekdoty. 5) Pytania i odpowiedzi do Powieści zastósowane. 6) Słów kilka o metodzie Jacotot. 7) Spis przestarzałych wyrazów. 8) Przewoźnik, przypowieść.

Zaraza na bydło.

Na folwarku dominialnym w Ostrzeszowie, powiatu Ostrzeszowskiego, wybuchła zaraza między rogacizną. Podajemy to do wiadomości powszechnéj z oświadczeniem, iż zarażone miejsce zostało odosobnioném, kommunikacya co do bydła i rzeczy jad chwytających zakazaną, targi na bydło w powiecie Ostrzeszowskim zniesione i droga z miasta Ostrzeszowa do Ostrowa koło tego miejsca prowadząca gdzieindziéj przełożoną.

Poznań, dnia 8 Listopada 1832.

Król. Pruska Regencya I.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierów i pieniędzy.

Dnia 10. Listopada 1832.	Papierami	Gotowizną
	po	*po*
Obligi długu państwa . .	92	$91\frac{1}{2}$
Obligi bankowe aż do włącznie lit. H.	—	—
Zachodnio-Pruskie listy zastawne	97	—
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego. . . .	$98\frac{1}{2}$	—
Wschodnio-Pruskie . . .	100	—
Szląskie	106	—